

Svensk Kärnbränslehantering AB
(registrator@skb.se)

Samrådssynpunkter – tillkommande åtgärder och verksamheter för kärnbränsleförvaret

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) skickade den 22 mars 2023 ut en inbjudan till avgränsningssamråd enligt 6 kap. miljöbalken gällande ytterligare åtgärder och verksamheter inför etableringen av ett slutförvar för använt kärnbränsle och kärnavfall (kärnbränsleförvaret). Digitalt samrådsmöte genomfördes den 21 april 2023. Skriftliga synpunkter på samrådsunderlaget eller den planerade ansökan ska lämnas till SKB senast den 28 april 2023.

I januari 2022 meddelade regeringen tillåtlighet för det sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall som kärnbränsleförvaret ingår i. SKB uppger i samrådsunderlaget att de under det fortsatta arbetet med planeringen av slutförvarets utformning har upptäckt behov av att genomföra vissa ytterligare åtgärder och verksamheter som inte tidigare har redovisats i prövningen.

SKB bedömer att de tillkommande åtgärderna och verksamheterna kan komma att ge upphov till betydande miljöpåverkan. Om en ansökan bedöms innebära betydande miljöpåverkan ska avgränsningssamråd genomföras. Syftet med avgränsningssamråd är att behandla frågor gällande avgränsning av den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska tas fram och bifogas ansökan.

Tillkommande åtgärder och verksamheter

I samrådsunderlaget, samt på samrådsmötet den 21 april 2023, har SKB redogjort för planerade tillkommande åtgärder och verksamheter. Åtgärderna och verksamheterna planeras i huvudsak att genomföras inom verksamhetsområdet för kärnbränsleförvaret men även vattenområdet Asphällsfjärden och ett naturområde söder om verksamhetsområdet berörs.

De tillkommande åtgärderna och verksamheterna är:

- deponering av inert avfall,
- tillverkning av betong,
- nedläggning av vattenledningar vid Stora Asphällan mm,
- anläggande av ledning, grävning och utfyllnad i vattenområde,
- grundvattenbortledning ovanjord, samt
- Natura 2000-tillstånd avseende Storskäret.

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommun deltog i och framförde synpunkter på samrådsmötet den 21 april 2023 men vill med detta skriftliga yttrande komplettera tidigare framförda synpunkter samt betona och förtydliga redan framförda synpunkter. Kommunens synpunkter i denna del är enbart relaterade till de tillkommande åtgärder och verksamheter som samrådsunderlaget omfattar och inte till hur dessa förhåller sig till prövningen i sin helhet.

Östhammars kommun anser att de nu tillkommande delarna är en del av prövningen av kärnbränsleförvaret och förutsätter att prövningen av de tillkommande åtgärderna och verksamheterna sker samlat och samordnat med övrig prövning i målet. I samrådsunderlaget hänvisar SKB i flera avseenden till tidigare upprättad och inlämnad MKB. Kommunen anser att en förutsättning för att de samlade miljökonsekvenserna i sin helhet ska kunna bedömas är att de nu tillkommande delarna prövas inom ramen för prövningen av kärnbränsleförvaret.

Deponering av inert avfall

SKB har tidigare i prövningen beskrivit anläggande av ett bergupplag för de massor som uppstår vid utbyggnaden av kärnbränsleförvaret. I samrådsunderlaget anför SKB att de, med anledning av vad Mark- och miljödomstolen anfört i sitt yttrande till regeringen i tillåtlighetsprövningen, överväger att söka tillstånd för deponiverksamhet. SKB anför att miljöpåverkan från deponin totalt sett bedöms vara likvärdig som vid uppförande och drift av det bergupplag som beskrivits tidigare i prövningen.

SKB anför vidare att deponeringsföreskrifterna kommer att följas vid utformningen av deponin. Östhammars kommun vill därför förtydliga att kommunen anser att kommande ansökan och MKB bör innefatta frågan om ställande av ekonomisk säkerhet i enlighet med 15 kap. 35 § miljöbalken. Kommunen anser även att SKB i kommande MKB bör behandla frågan om efterbehandling och eventuell sluttäckning av deponin.

Tillverkning av betong

SKB uppger i samrådsunderlaget att de avser att uppföra en betongstation inom verksamhetsområdet för att tillgodose kärnbränsleförvarets behov av betong.

Gällande den planerade redovisningen av alternativ uppger SKB i samrådsunderlaget enbart ”extern leverans av betong från etablerad betongfabrik”. I det tillstånd för utbyggnad och fortsatt drift av slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR) som SKB fick i december 2022 ingår betongtillverkning. SFR och kärnbränsleförvaret är båda placerade i Forsmark. Östhammars kommun anser att även betongtillverkning vid SFR bör utredas som alternativ i MKB:n.

Behov av vatten beskrivs kortfattat i samrådsunderlaget men det framgår inte i underlaget varifrån SKB avser att hämta vatten till betongtillverkningen. På samrådsmötet förtydligade SKB att de avser att nyttja vatten från en planerad avsaltningssystem. Östhammars kommun anser att detta behöver framgå i ansökan samt i MKB:n, särskilt med tanke på den begränsade tillgången på grundvatten i området.

Under de senaste åren har tillgången på cement varit eller riskerat att bli begränsad, till exempel vid prövningen av fortsatt tillstånd för Cementas verksamhet på Gotland. Kommunen anser därför att det är lämpligt att SKB i ansökan och MKB:n beskriver hur tillgången på cement ska säkerställas och varifrån materialet planeras att tas.

Nedläggning av vattenledningar vid Stora Asphällan mm

I samrådsunderlaget redovisar SKB tre alternativa ledningsdragningar för att möjliggöra samordning med de anläggningar för kväverening som planeras att etableras vid SFR. Samtliga tre alternativ innebär att kylvattenkanalen till Forsmarks kärnkraftverk måste passeras.

Om det blir aktuellt med nedläggning av ledningarna i vatten finns risk för negativ påverkan på vattenkvalitet genom grumling, vilket framförs i samrådsunderlaget. Östhammars kommun noterar dock att eventuella konsekvenser för kärnkraftverket till följd av negativ påverkan på vattenkvaliteten i kylvattenkanalen inte nämns i underlaget. Kommunen anser att detta bör ingå i MKB:n. Även eventuell påverkan på den planerade anläggningen för havsvattenuttag vid SFR, som kommunen uppfattar planeras att anläggas i Asphällsfjärden innan nedläggningen av vattenledningar, bör beskrivas i MKB:n.

Gällande de planerade anläggningarna för kväverening vid SFR noterar kommunen att det i samrådsunderlaget inte framgår att frågan om villkor för de aktuella anläggningarna är satt på provotid. Under provotiden ska SKB bland annat utreda reningsanläggningars driftförutsättningar och åtgärder för att optimera reningen samt möjligheten att rena ytterligare kvävehaltiga vattenströmmar från SKB:s anläggningsarbeten i Forsmarksområdet. Östhammars kommun anser därför att SKB inom ramen för prövningen av kärnbränsleförvaret behöver redovisa hur det kan säkerställas en fullgod rening av det länshållnings- och lakvatten som eventuellt ska ledas till reningsanläggningar vid SFR. Om inte detta görs anser kommunen att ansökan måste omfatta ytterligare alternativ till rening av länshållnings- och lakvatten från kärnbränsleförvaret.

Anläggande av ledning, grävning och utfyllnad i vattenområde

SKB framför i samrådsunderlaget att kväverening av lakvatten i våtmark utretts som ett möjligt alternativ och för att möjliggöra detta krävs anläggande av ledning, grävning och utfyllnad i vattenområde. På samrådsmötet lyftes lösningen som ett komplement till den föreslagna samordningen med kväverening vid SFR och att SKB uppgav att bolaget har för avsikt att ansöka om båda alternativen.

Östhammars kommun anser att samrådsunderlaget är otydligt gällande våtmarken och dess förutsedda reningsgrad. Kommunen uppfattade på samrådsmötet att länsstyrelsen, på ett tidigare möte, lyft behovet av förtydligande i denna del och kommunen ser fram emot att ta del av ett tydligare underlag. Med utgångspunkt i befintligt underlag anser kommunen att det är svårt att ge synpunkter på vad som bör ingå i ansökan och MKB:n gällande våtmarken. Kommunen vill betona vikten av att SKB i kommande underlag tydligt redogör för vilken rening som ska uppnås i våtmarken.

Grundvattenbortledning ovanjord

I samrådsunderlaget framgår att detaljprojekteringen av ovanjordsanläggningen kan innebära att schakten omfattar fler schakt än tidigare beskrivet och att ytorna som schaktas ur kan ha en något större utbredning. SKB anger att länshållningsvatten från schaktarbetena kommer omhändertas, renas och därefter återinfiltreras.

Av förslaget på innehåll i MKB:n framgår att miljöaspekter kopplat till grundvattenpåverkan och påverkan på naturmiljö ska redovisas i förhållande till grundvattenbortledning ovanjord. Östhammars kommun anser att det av den kommande ansökan och MKB:n även ska framgå vilka krav som ställs på länshållningsvattnet innan återinfiltration kan ske samt hur vattnet ska hanteras om det inte uppnår dessa krav.

Övriga tillkommande åtgärder och verksamheter

Östhammars kommun har i nuläget inga ytterligare synpunkter på SKB:s förslag till avgränsning av MKB för planerade tillkommande åtgärder och verksamheter.

Marie Berggren
Verksamhetschef Växande kommun